

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики
України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Чернігівська обласна військова
адміністрація**

Чернігівська обласна рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, регіональною групою національного превентивного механізму у Чернігівській області (далі – група НПМ) виявлено порушення прав людини у діяльності Орлівського психоневрологічного інтернату (далі – інтернат, заклад, ПНІ).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№7414.2/25/39.2 від 08.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.05.2025 20:01
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства, 24.02.2025 під час відвідування інтернату групою НПІМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

Так, у порушення вимог пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, у закладі відсутнє укриття, що може становити небезпеку для збереження життя підопічних та персоналу у разі виникнення надзвичайної ситуації.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) житлова площа на одну особу в окремих житлових кімнатах інтернату складає менше законодавчо встановлених норм.

У зв'язку з порушенням встановлених норм житлової площі на одну особу, у багатьох житлових кімнатах зафіксовано розташування ліжок впритул одне до одного, що унеможливує забезпечення особистого простору та порушує право підопічних на приватність.

В окремих житлових кімнатах відсутні необхідні меблі, зокрема тумбочки приліжкові, стільці тверді, столи обідні, шафи для одягу, що не відповідає вимогам розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857.

Групою НПІМ встановлено, що одяг та взуття підопічних не персоналізовано. Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання

катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню CPT/Inf(98)12-part, вищезазначені умови не сприяють зміцненню почуття самобутньої особистості та особистої гідності підопічних, а індивідуалізація одягу є однією із форм процесу лікування.

Окрім того, закладом не налагоджено співпраці з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що призводить до порушення прав підопічних на доступ до професійної правничої допомоги.

Відсутність юридичної підтримки ускладнює отримання підопічними необхідної інформації та консультацій, що негативно впливає на вирішення їх правових питань та обмежує можливості для захисту їхніх прав і свобод.

У порушення вимог Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, призначених відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам з обмеженою цивільною дієздатністю, які є вихованцями чи підопічними дитячих будинків-інтернатів та психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173, групою НПМ зафіксовано обмеження у користуванні підопічними власними коштами. Зокрема рішення щодо придбання необхідних речей для осіб, визнаних недієздатними, приймаються комісією лише один раз на три місяці, тоді як зазначеним Порядком передбачено розгляд таких звернень щонайменше один раз на місяць. Така практика ускладнює своєчасне задоволення індивідуальних потреб підопічних. Крім того, підопічні не проінформовані про залишки коштів на їхніх особових рахунках, що суперечить принципам прозорості, відкритості та доступу до особистої фінансової інформації.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг

дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг Орлівського психоневрологічного інтернату, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Чернігівської обласної військової адміністрації.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Чернігівській обласній раді забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Орлівського психоневрологічного інтернату.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування Орлівського психоневрологічного інтернату на 17 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Черевко Марина 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№7414.2/25/39.2 від 08.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.05.2025 20:01
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400